

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

ORGANISATIONAL AND LEGAL PRINCIPLES OF SERVICE AND COMBAT ACTIVITIES AND CIVIL-MILITARY COOPERATION OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE

Куртов А.І., к.т.н., доцент,
завідувач кафедри підготовки офіцерів запасу

Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Григоренко Є.І., к.ю.н., доцент,
професор кафедри військового права

Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Іващенко С.М., доцент кафедри права Національної безпеки та правової роботи

Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Мороховський М.Л., доцент кафедри загальновійськових дисциплін

Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Куртов Д.А., старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін

Військово-юридичний інститут Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

В умовах сьогодення одним із актуальних та важливих питань являється службово-бойова діяльність та цивільно-військове співробітництво Національної гвардії України. Враховуючи умови в яких перебуває на теперішній час наша країна, дані питання підлягають ретельному дослідженню. Президент України Володимир Зеленський підписав Указ № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», який був затверджений Законом України «Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні"» від 24.02.2022 року. В зв'язку з цим Збройні Сили України та інші військові формування повинні захищати суверенітет, та територіальну цілісність України. В їх діяльність входить не лише вирішення питань збройного характеру, а і питання співробітництва з цивільними органами. В даному випадку, необхідно більш детально дослідити співробітництво Національної гвардії України з відповідними цивільними органами [1, с. 5].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 № 876-VII Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій. Службово-бойова діяльність Національної гвардії України – це сукупність різних завдань і функцій, які виконують підрозділи вказаного органу для забезпечення громадського порядку, національної безпеки та оборони держави. Ця діяльність охоплює як правоохоронні, так і військові функції, залежно від ситуації та завдань, що стоять перед Національною гвардією України. Цивільно-військове співробітництво це систематична, планомірна діяльність Національної гвардії України, по координації та взаємодії з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, організаціями та громадянами у районах дислокації військових частин та підрозділів Національної гвардії України з метою формування позитивної громадської думки і забезпечення сприятливих умов для виконання Національною гвардією України покладених завдань та функцій шляхом надання допомоги цивільному населенню у вирішенні проблемних питань життєдіяльності з використанням військових та невійськових сил та засобів [2, с. 1].

Ключові слова: Національна гвардія України, військово-цивільне співробітництво, службово-бойова діяльність, воєнний стан, суверенітет, територіальна недоторканість.

Today, one of the most pressing issues is the civil-military cooperation of the National Guard of Ukraine. The conditions in which our country is currently living prompts us to study this issue in detail. The President of Ukraine Volodymyr Zelensky signed Decree No. 64/2022 "On the Introduction of Martial Law in Ukraine", which was approved by the Law of Ukraine "On Approval of the Decree of the President of Ukraine 'On the Introduction of Martial Law in Ukraine' of February 24, 2022. In this regard, the Armed Forces of Ukraine and other military formations must protect the sovereignty and territorial integrity of Ukraine. Their activities include not only resolving armed issues, but also cooperation with civilian authorities. In this case, I would like to discuss in more detail the cooperation of the National Guard of Ukraine with civilian authorities. In accordance with Article 1 of the Law of Ukraine "On the National Guard of Ukraine" of 13.03.2014 No. 876-VII, the National Guard of Ukraine is a military formation with law enforcement functions, which is part of the system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and is intended to perform tasks to protect and defend the life, rights, freedoms and legitimate interests of citizens, society and the state from criminal and other unlawful attacks, to protect public safety and order and to ensure public security, as well as in cooperation with law enforcement agencies to ensure the state. Civil-military cooperation is a systematic, planned activity of the National Guard of Ukraine to coordinate and interact with executive authorities, local self-government bodies, public associations, organizations and citizens in the areas of deployment of military units and subdivisions of the National Guard of Ukraine in order to form a positive public opinion and ensure favorable conditions for the National Guard of Ukraine to perform its tasks and functions by assisting civilians in solving.

Key words: National Guard of Ukraine, civil-military cooperation, martial law, sovereignty, territorial inviolability.

Наразі, у травні 2014 року цивільно-військове співробітництво було започатковано, як пілотний проект в Збройних Силах України. У 2015 році розпочалося впровадження системи цивільно-військового співробітництва

(надалі – ЦВС), в межах загальної структури Збройних Сил України відповідно до стандартів Північноатлантичного Альянсу. Так, безпосередньо в зоні проведення антитерористичної операції працювали дев'ятнадцять оперативних

груп УЦВС та три центри УЦВС у Сєвєродонецьку, Краматорську та Маріуполі. У квітні 2017 року командувачем Національної гвардії України було прийнято рішення щодо створення в складі відділу інформаційної підтримки Іміджево-видавничого центру Національної гвардії України групи цивільно-військового співробітництва.

Аналізуючи сучасну систему цивільно-військового співробітництва у Національній гвардії України, слід зазначити, що вона складається з визначеного складу фахівців на різних рівнях. На сьогоднішній день визначено декілька завдань, які виконуються групою цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України. Серед цих завдань можна виділити наступні:

- організація цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України, забезпечення та реалізація гуманітарних проєктів;

- проведення заходів з формування позитивної громадської думки щодо діяльності Національної гвардії України, зокрема під час участі в антитерористичних операціях, під час введення правового режиму надзвичайного чи воєнного стану, операціях з підтримання миру і безпеки та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- участь в аналізі соціально-політичної, економічної, релігійної, демографічної, екологічної, санітарно-епідеміологічної обстановки та прогнозування її впливу на виконання військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України завдань за призначенням;

- організація взаємодії командування із цивільним населенням, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими організаціями в районі виконання завдань;

- координація діяльності між Національною гвардією України, Збройними Силами України та громадськими організаціями, що стосуються релігійних питань, а також питань, пов'язаних з пошуком тіл (останків) загиблих військовослужбовців (у частині, що стосується гуманітарного проєкту «Евакуація 200»: підпункт 2 пункту 6: «забезпеченню проведення пошукових робіт з метою встановлення невідомих місць поховань та імен осіб, загиблих, померлих (зниклих безвісти) під час проведення антитерористичної операції, перепоховання їх останків»);

- організація виконання наказів, директив, розпоряджень командувача і вищого командування з питань цивільно-військових відносин;

- участь у розробленні оперативних (бойових) документів у частині, що стосується цивільно-військових відносин;

- організація забезпечення військ інформацією щодо цивільно-військових відносин у районі їх дислокації та застосування;

- підготовка персоналу зі складу місцевого населення для роботи в органах місцевого самоврядування, силових структурах, бюджетних установах на звільненій території та у міжнародних миротворчих операціях;

- формування позитивної громадської думки і забезпечення сприятливих умов для виконання військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України покладених на них завдань;

- сприяння в оповіщенні місцевих жителів про пункти збору тимчасово переміщених осіб та їх переміщення до таборів тимчасово переміщених осіб;

- організація роботи оперативних груп цивільно-військового співробітництва на пунктах збору та в тимчасових таборах;

- забезпечення ефективної взаємодії між військовим командуванням та регіональними органами влади, місцевими органами самоврядування, представництвами громадських, неурядових, міжнародних організацій, населенням регіону;

- участь в обміні та поверненні військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з полону;

- організація роботи із сім'ями військовослужбовців, які зникли безвісти (загинули) під час проведення операції (бойових дій);

- організація співпраці (спільна участь) зі Збройними Силами України з питань цивільно-військового співробітництва;

- сприяння регіональним органам влади, представництвам громадських, неурядових, міжнародних організацій, населенню регіону в отриманні об'єктивної, достовірної, оперативної інформації про дії військ (сил) з дотриманням вимог щодо збереження державної таємниці;

- прогнозування можливих проблем гуманітарного характеру та надання військовому командуванню пропозицій щодо їх локалізації та нейтралізації на ранніх стадіях;

- участь у проведенні гуманітарних акцій, заходах військово-патріотичного виховання молоді;

- співпраця з представниками волонтерських рухів, громадських та релігійних організацій, з військово-цивільними адміністраціями, департаментами освіти і науки, соціального захисту [3, с. 15].

Наразі, цивільно-військове співробітництво Національної гвардії України є важливим аспектом діяльності цієї структури в умовах збройних конфліктів та кризових ситуацій. Воно передбачає тісну взаємодію між військовими підрозділами Національної гвардії України та цивільним населенням, громадянськими органами влади, міжнародними організаціями з метою досягнення спільних цілей у забезпеченні стабільності, гуманітарної допомоги та відновлення миру в регіонах, що зазнали впливу збройних дій. Цивільно-військове співробітництво Національної гвардії України спрямоване на гармонійне об'єднання військових та цивільних зусиль для досягнення взаєморозуміння, ефективного реагування на виклики, підтримку населення в кризових умовах та зміцнення безпеки в державі. До основних завдань цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України слід віднести наступні:

- забезпечення гуманітарної допомоги. Одним із ключових завдань цивільно-військового співробітництва є організація та доставка гуманітарної допомоги цивільному населенню, яке постраждало від збройних конфліктів або стихійних лих. Це може включати: постачання продуктів харчування, медичних препаратів, предметів першої необхідності, тощо;

- захист і відновлення інфраструктури. Національна гвардія України допомагає у відновленні пошкодженої цивільної інфраструктури (доріг, мостів, електропостачання, водопостачання) у постконфліктних регіонах або в зонах, де відбувалися бойові дії. Це також передбачає допомогу у відбудові житлових будинків, шкіл, лікарень та інших об'єктів, що є важливими для місцевого населення;

- забезпечення правопорядку та безпеки. Одним з основних завдань Національна гвардія України є підтримка правопорядку на територіях, де проходять або проходили бойові дії;

- підтримка місцевих органів влади. Національна гвардія України взаємодіє з державними та місцевими органами влади для координації заходів щодо стабілізації ситуації, забезпечує виконання адміністративних завдань і допомагають у проведенні заходів для забезпечення порядку та підтримки життєдіяльності регіону;

- евакуація та психологічна підтримка цивільного населення. Національна гвардія України організовує евакуацію цивільного населення із зон бойових дій, постраждалих районів та інших небезпечних місць;

- інформаційна підтримка та роз'яснювальна робота. В умовах конфлікту важливою частиною співробітництва є надання достовірної інформації цивільному населенню. Національна гвардія України проводить роз'яснювальну

роботу серед населення щодо їхніх прав, механізмів захисту та взаємодії з державними органами. Інформаційна підтримка також сприяє зняттю напруженості та роз'ясненню дій військових підрозділів для громадськості;

– взаємодія з міжнародними організаціями. Національна гвардія України активно співпрацює з міжнародними гуманітарними та безпековими організаціями, такими як ООН, Червоний Хрест, ОБСЄ, для надання гуманітарної допомоги, забезпечення дотримання прав людини в конфліктних зонах та стабілізації ситуації;

– запобігання злочинній діяльності та тероризму. Національна гвардія України відіграє активну роль у запобіганні незаконній діяльності, такій як тероризм, диверсії або контрабанда на відповідних територіях. Це сприяє підвищенню рівня безпеки та стабільності в тому чи іншому регіоні.

Як зазначено вище, перелік завдань підрозділів цивільно-військового співробітництва Національної гвардії України досить великий, що передбачає певну відповідальність за обсяги виконаної роботи та її результативність. Для моніторингу та аналізу діяльності підрозділів військово-цивільного співробітництва Національної гвардії України, використовується відповідні інтернет-джерела в соціальних мережах. Найпопулярніша соціальна мережа для висвітлення діяльності підрозділу військово-цивільного співробітництва Національної гвардії України, це їх офіційна сторінка в мережі Facebook. Слід зазначити, що розповсюдження результатів діяльності відповідних підрозділів через соціальну мережу, має позитивне спряму-

вання, популяризує їх діяльність та підіймає імідж Національної гвардії України. Аналізуючи відповідну сторінку, цього підрозділу, слід відзначити належним чином налагоджений зв'язок з відповідними волонтерськими організаціями та окремими громадянами. Цю діяльність слід розглядати у двох напрямках. Перший напрям – отримання волонтерської допомоги в інтересах підрозділів Національної гвардії України. Це, насамперед, транспортні засоби, засоби зв'язку, медичне обладнання, запасні частини, засоби індивідуального захисту. Другий напрям – налагодження зв'язку з міжнародними організаціями, фондами та волонтерськими рухами, а також координація з питань отримання та сприяння у розподілі гуманітарної допомоги населенню у постраждалих від збройної агресії районах України. Перш за все це продукти харчування, засоби особистої гігієни, ліки, одяг, надання медичної допомоги із залученням військового медичного персоналу.

Підсумовуючи, слід зазначити, що цивільно-військове співробітництво Національної гвардії України є необхідним елементом для забезпечення безпеки, стабілізації та відновлення регіонів, що зазнали впливу збройних конфліктів чи надзвичайних ситуацій. Національна гвардія України виконує широкий спектр завдань – від забезпечення гуманітарної допомоги до захисту правопорядку, взаємодії з місцевими органами влади та міжнародними партнерами. Це співробітництво є ключовим у відновленні миру та стабільності в Україні, безпосередньо впливає на підвищення рівня іміджу військ та відновлення довіри населення у постраждалих районах [4, с. 27].

ЛІТЕРАТУРА

1. Про утворення військових адміністрацій. Указ Президента України № 68 від 24 лютого 2022 р. *Верховна Рада України*. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>
2. Закону України «Про Національну гвардію України» від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18>
3. Цивільно-військове співробітництво Національної гвардії України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Цивільно-військове_співробітництво_Національної_гвардії_України
4. Цивільно-військове співробітництво – CIMIC. URL: https://www.facebook.com/ngucimicua/?_rdr